

Egy magyar New Yorkban

Tibor Kárpáti: America NYC

RÉVÉSZ EMESE

Symposion 71, Visual Culture – America, 2018/2019

Mi olyat tudhat egy magyar New Yorkról, ami a bennszülötteknek is érdekes lehet? Úgy tűnik, épp eleget ahhoz, hogy a véleményformáló *The New Yorker* magazin választékos ízlésű olvasóközönségének izgalmas legyen. Kárpáti Tibor rajzainak absztrakcióval társuló fanyar humora nagyon bejött a keleti parti értelmiségi olvasóknak, talán mivel kellemes arányban vegyül bennük az intellektuális elvonatkoztatás, a digitális világunkat idéző modernitás és a jelen konkrét jelenségeire vonatkozó irónia. Nem Kárpáti az első magyar grafikus, aki helyet teremtett magának a nagy híriú magazin lapjain: a két világháború között a magyar származású Kárász Ilonka aprólékosan kidolgozott figuratív festményei díszítették a lap számos borítóját, a 90-es évektől pedig Bányai István nagyvonalúan okos rajzstílusa hódította meg az amerikai olvasókat. Utóbbi volt az, aki személyesen is ajánlotta a pályakezdő Kárpáti Tibort, aki 2006 óta több mint 300 illusztrációt rajzolt az újságnak.

Az angolszász terminológiával „editorial illustration”-nak nevezett, itthon póriasan csak újságrajzként emlegetett képsorozat olyan sajátos műfaja a grafikának, amely a heti- vagy havilapok

szöveges tartalmához lazán kötődő sorozatot jelent. A *The New Yorker*-ben találhatóan „spotnak” nevezik a hosszabb cikkek szövegtengerét fellazító kisebb rajzokat. Alkalmi és efemer grafikai képről van tehát szó, ami eredendően a jelennek szól, ám jó esetben nemcsak csütörtökön, hanem egy évtized múltán is érdekes lehet. Kárpáti pixelekből fabrikált, fekete-fehér rajzaival hajlékonyan tud reflektálni az aktuális ünnepekre, eseményekre, jelenségekre, de leginkább egy világváros mindennapjaira. Rajzain a metropolisz lakói mechanikus lények, akik mégis bumfordi esetlenséggel mozognak a maguk építette épület-monstrumok között. Finom iróniájuk felfedi, hogy a digitális valóság is ember alkotta, és rólunk szól. Újabbán a pixelképek budapesti verziója is elkészült, amint azt a *Budapest off* című kortárs novelláskötet illusztrációin láthatjuk.

Ám New York épp elég távol esik Budapesttől ahhoz, hogy Kárpáti komoly szakmai sikeréről itthon csak a bennfentesek tudjanak. Őt a hazai olvasók inkább gyerekkönyv-illusztrátorként ismerik. Ahhoz, hogy azt a grafikai oldalát is megmutassa, amely leginkább *Roham* magazin, „felnőtt” múltjához kapcsolódik, a *Symposion* folyóiratot

szerkesztő Sirbik Attila vállalkozó kedve kellett, aki a lap *Visual culture* című könyvsorozatának negyedik részeként önálló kötetet jelentetett meg Kárpáti *The New Yorker* magazin számára készült rajzaiból. A rövid bevezetővel ellátott kis kötet két alternatív borítóval kiadott, csak képekből álló művészkönyv. Összefüggő története csak annyira van, amennyire egy nagyvárosi sétának, lévén vezérelve, hogy valamennyi grafika New Yorkhoz kapcsolódik. Képzeltbeli utazásunk kiindulópontja a lapszerkesztőség régi székháza a Times Square-en, zárása pedig a World Trade Centerbe költözött új székház tornya. A kettő között a város számos arca felvillan, a New York-i metrő, a város köztéri szobrai, ünnepei, lakói, állatai, a házi papagájtól a hot dog áruson át a felhőkarcolók ablakmosóiig. Mindez Kárpáti elegánsan bájos, lényegre törően frappáns rajzstílusában bontakozik ki, amely a fekete-fehér, geometrikus vonalrajz redukált eszköztárának keretei között a világváros élő és szerethető lelkét ragadja meg.

Michelangelo Merisi da Caravaggio: *Judit és Holofernesz*, 1607 körül, olaj, vászon, 145x195 cm

Padlásan porosodott Caravaggio festménye

Az olasz mester *Judit és Holofernesz* című alkotását még 2014-ben találták meg egy toulouse-i tanyáépület padlásán. A ház tulajdonosának csak akkor tűnt fel a festmény, amikor betörték a házába. A rablók sok értéktelen holmi vittek magukkal, de Caravaggio művét hátrahagyták. A vizsgálatok idén erősítették meg, hogy a kép eredeti, és több mint 100 millió fontot ér. Ez a 68. ismert alkotás, amelyet Caravaggióknak tulajdonítanak.

Willem De Kooning *Women-Ochre* című festményének átvizsgálás előtti előkészítése

Hazatér a több mint 30 éve ellopott De Kooning-festmény

1985-ben lopták el az Arizona Múzeumból Willem de Kooning több mint 100 millió dollárt érő, *Woman-Ochre* című alkotását. A tettest sosem találták meg. A kép 2017-ben bukkant fel újra, egy régiségkereskedő vásárolta meg Jerry és Rita Alter hagyatékának árverésén. A eredetiség utáni kutatómunkája során derült ki a kereskedő számára, hogy a kezében tartott mű nem más, mint a 30 évvel azelőtt ellopott De Kooning-festmény, amelyet az FBI a nyomozást követően visszaszolgáltott az Arizona Múzeumnak, ahol 2020 őszétől újra látható lesz.

Vörös utópia – művészet a politika szolgálatában

A párizsi Grand Palais több mint 400 műből álló válogatása bemutatja a szocialista realizmus térhódítását a képzőművészetben a szovjet uralom idején. Az 1917-es októberi forradalomtól Sztálin 1953-as haláláig terjedő időszakban készült alkotások megidézik a korra jellemző irányzatokat a konstruktivizmustól a szuprematizmusig, mindeközben pedig hű tükröt tartanak a politika szolgálatába állított művészet elé. A 2019. július 1-jéig látogatható kiállítás a legnagyobb orosz múzeumok és a Pompidou Központ által kölcsönzött alkotásokat szedi csokorba.

Kouzma Petrov-Vodkine: *Fantázia*, 1925, olaj, vászon, 50,5x65 cm

Forrás: Orosz Múzeum, Szentpétervár

Popovics Viktória, a *Permanens forradalom. Kortárs ukrán művészet* kiállítás kurátorasszisztense és Judy Holm, a GFAA elnök-vezérigazgatója

Global Fine Art Award-közönségdíjas a Ludwig Múzeum

A rangos megmérettetésre idén először jutott be magyar kiállítóhely, és rögtön sikerrel is szerepelt. 31 ország összesen 94 tárlata közül a Ludwig Múzeum *Permanens forradalom. Kortárs ukrán művészet* című kiállítása nyerte a 2018 You-2 elnevezésű díjat, amelyet a közönség nyílt szavazással ítelt oda kedvenc kiállításának. A győztes tárlat kurátorai Alisa Lozhkina, Fabényi Júlia és Konstantin Akinsha voltak. A mezőnyben olyan neves múzeumok kiállításai szerepeltek, mint a MoMa és a Rijksmuseum. Gratulálunk a Ludwig Múzeumnak!

Joaquín Sorolla: *Nyár*, 1904, olaj, vászon, 149x252 cm

A Robert Koch Gallery jóvoltából

A Robert Koch Gallery standja, Armory Show, New York

Sorolla száz év után újra Londonban

A National Gallery (London) *Sorolla: Spanish Master of Light* címmel 2019. július 7-ig látogatható, nagyszabású kiállítást rendez a spanyol festő műveiből. Sorolla leginkább impresszionista, plein air festményeivel vált világhírűvé. A tárlaton látható a New York-i spanyol közösség által 1911-ben megrendelt, 14 monumentális darabból álló sorozat is, amelyen embernagyságú figurákon jelennek meg a közép-spanyolországi népi élet motívumai. Joaquín Sorolla műveit 1908 óta nem mutatták be Nagy-Britanniában.

Átfogó tárlat Miró korai éveiből

Joan Miró avantgárd, újító szabadsága már a 20-as években megmutatkozott. Ennek ékes példája *A világ születése* című festménye, melyet a New York-i MoMA legújabb Miró-tárlatának fókuszába helyeztek. A látogató megismerheti Miró korai fauve és kubista kísérleteit, amelyek a későbbi, jól ismert, naiv-szürrealista mikrokozmoszhoz vezettek. A kiállítás 2019. június 15-ig látogatható.

Joan Miró: *A világ születése*, 1925, olaj, vászon
© Successió Miró / HUNGART © 2019

A MoMA (New York) jóvoltából

Magyar stand az Armory Show-n

Moholy-Nagy László, André Kertész, Kinszki Imre és Brassai fotói mellett Szász János és Nádor Katalin műveit is kiállították március 7. és 10. között New Yorkban az Armory Show-n, Robert Koch standján. A világ egyik legelismertebb fotógaleristája Kepes György munkásságát helyezte a 60-es és 70-es évek magyar neoavantgárd művészeinek alkotásaiból összeállított gyűjteménye középpontjába. A standot az Artsy a legjobb 20 közé választotta.

Félrevezették a Brueghel-festmény rablóit egy kis olasz faluban

Ellopták ifjabb Pieter Brueghel *Keresztrefeszítés* című festményét a Castelnovo Magra Santa Maria Maddalena templomból – a tolvajok legalábbis ezt gondolták. A falu polgármestere napokkal a betörés előtt ugyanis értesült a pletykákról, miszerint el akarják rabolni a festményt, ezért óvintézkedésként elszállították a híres művet a templomból, és egy másolatot tettek a helyére. A tolvajok ezt vitték magukkal, hála a hozzá nem értésüknek.

Ifjabb Pieter Brueghel: *Keresztrefeszítés*, 1617, olaj, vászon

Kiállítás naponta közel 30 ezer látogatóval

Hogyan lehetséges ez? Csakis úgy, ha egy hatalmas forgalmú reptér ad otthont egy kiállításnak. Utasok és az ott dolgozók ezrei követhetik végig naponta azt a nagyszabású, indiai helytörténeti tárlatot, melynek több mint 5500 alkotását Mumbai repülőterének leglátogatottabb helyszíneire helyezték el. A kiállítás leglátványosabb eleme a mintegy 18 méter magas, *India üdvözlő* című installáció, amely körbeöleli a terminál középpontját, és egységes kompozícióba ágyazza az autentikus ajtókat és erkélyeket, illetve Andrew Logan Robyn Beeche és Anjolie Menon portréit, amelyek lenyűgözik az arra járó utasokat.

Az *India üdvözlő* című installáció Mumbai repülőterén